

Oppdragsgiver: **Melhus kommune**
Oppdragsnr.: **52201679** Dokumentnr.:

Til: Melhus kommune
Fra: Norconsult AS
Dato 2022-10-03

► Reguleringsplan Melhus aktivitetspark - vurdering av virkninger på naturmangfold

Innledning

Melhus kommune er i gang med å utarbeide forslag til reguleringsplan for en ny aktivitetspark på Monstufleta, ved Gimsan vest for Melhus sentrum. I den sammenheng har Norconsult gjort en vurdering av naturmangfoldet i planområdet, og hvordan det vil påvirkes av tiltaket.

Metode

For å skaffe til veie et tilfredsstillende kunnskapsgrunnlag, ble det hentet inn eksisterende informasjon om naturmangfold fra databasene Naturbase og Artskart. Planområdet inngår i et større område som kartlegges etter Miljødirektoratets naturtypeinstruks M-2209 (Miljødirektoratet 2022) i inneværende år, og data fra denne naturtypekartleggingen er hentet inn fra innsynsløsningen NiN-web. Innsynet er åpent kun for personell som jobber med naturtypekartlegging, men resultatene blir offentlig tilgjengelige i Naturbase når de er godkjent av Miljødirektoratet. Ellers ble eksisterende informasjon hentet inn fra Naturbase og Artskart.

I tillegg til å hente inn eksisterende informasjon, ble planområdet oppsøkt i felt den 25. august 2022 av økolog Torbjørn Kornstad fra Norconsult. Forholdene var gode for registrering av vegetasjon. Det ble gjort en generell gjennomgang av planområde for å lokalisere eventuelle naturverdier, inkludert funn av rødlistearter, fremmede arter, og andre relevante artsfunn. Naturtyper ble ikke kartlagt, siden dette har blitt gjort av en annen aktør i inneværende år (som nevnt over), men det ble gjort en generell vurdering av natur og brukshistorikk i planområdet. I tillegg ble det gjort en befaring sammen med naturkartlegger fra Natur og samfunn den 13. september 2022, for å avstemme vurderingene om naturtyper i planområdet.

Rødlistekategorier for naturtyper og arter følger henholdsvis Artsdatabanken (2018) og Artsdatabanken (2021), mens kategorisering av fremmede arter følger Artsdatabanken (2020). For å vurdere konsekvenser av tiltaket er det brukt en enkel tilnærming til metodikken i Miljødirektoratets veileder M-1941 for konsekvensutredninger av miljøtema.

Verdivurdering

Områdebeskrivelse

Planområdet ligger i en østvendt bratt skråning ut mot en liten slette. Den søndre delen av skråningen har tidligere vært jordbruksmark. Den nordre delen kan kanskje også ha vært det, men den var i tydelig gjengroing allerede i 1956. Sletta i øst har vært i bruk til jordbruk fram til nokså nylig, da deler av den ble gjort om til fotballbane.

I dag er mesteparten av den østvendte skråningen skogkledd. Platanlønn (svært høy risiko, SE) er dominerende treslag flere steder, noe som trolig skyldes at det står flere store, gamle platanlønntrær nord i området. Hjemlige lauvtrær som gråor, selje, hegg og alm (sterkt truet, EN) og ask (EN) utgjør også en stor del av skogen. Det finnes mye død ved. Planområdet ligger på marin leire, som gir opphav til

Oppdragsgiver: **Melhus kommune**

Oppdragsnr.: **52201679** Dokumentnr.:

næringskrevende vegetasjon med arter som skogsvinerot, stornesle, engsnelle, krattmjølke, trollbær og skogstjerneblom (Figur 1).



Figur 1. Lauvskog med næringskrevende vegetasjon i den nordre delen av planområdet.



Figur 2. Selv om skogen i nord er nokså ung er den rasktvoksende, og har allerede nådd en fase der det begynner å dannes mye død ved.

Den søndre delen av planområdet har yngre skog, og er mer preget av tråkk – enkelte steder i såpass stor grad at det mangler feltsjikt (Figur 3).



Figur 3. I den søndre delen av planområdet er det ung skog som er sterkt preget av mye tråkk.

Beskrivelse av naturverdier

I kartleggingsarbeidet sitt har Natur og samfunn kartlagt en lokalitet med gammel gråor-høgstaudeskog. Lokaliteten omfatter mesteparten av skogen i den nordlige delen av planområdet, og er vist på kart i Figur 5 sammen med foreslått planutforming. Den er vurdert til å ha høy kvalitet. Gammel gråor-høgstaudeskog er en naturtype med sentral økosystemfunksjon, og med høy kvalitet får den stor verdi etter metodikken i veileder M-1941 (Miljødirektoratet 2021).

I den nordre delen av lokaliteten ble det registrert en stor alm. Almetreet har en stammeomkrets på ca. 180-200 cm i brysthøyde, og er dermed verdt å bevare. Den epifyttiske floraen på treet var ikke særlig godt utviklet, men det ble funnet broddtråkleiose. I nærheten av almetreet sto det også flere store platanlønntrær, de største opp mot 250-300 cm stammeomkrets i brysthøyde. Disse vurderes ikke som viktige for naturmangfoldet, siden de tilhører en art med svært høy risiko, og utgjør en viktig kilde til spredning av arten i nærområdet.

Ut over alm og ask ble det ikke funnet andre rødlistearter. På død ved av platanlønn ble det imidlertid funnet gode mengder av en sopp som trolig er smalt stubbehorn (Figur 4). Arten er sørlig, sjelden, og med nokså få funn på landsbasis. Den har bare ett funn i Trøndelag fra før, men den kan være underregistrert.

Når det gjelder fauna, vurderes det at de skogdekte arealene i planområdet er levested for vanlig forekommende fugler og vilt. De gis derfor noe verdi som økologisk funksjonsområde for arter.



Figur 4. En vedboende sopp som sannsynligvis er den litt sjeldne arten smalt stubbehorn, på død ved av platanlønn.

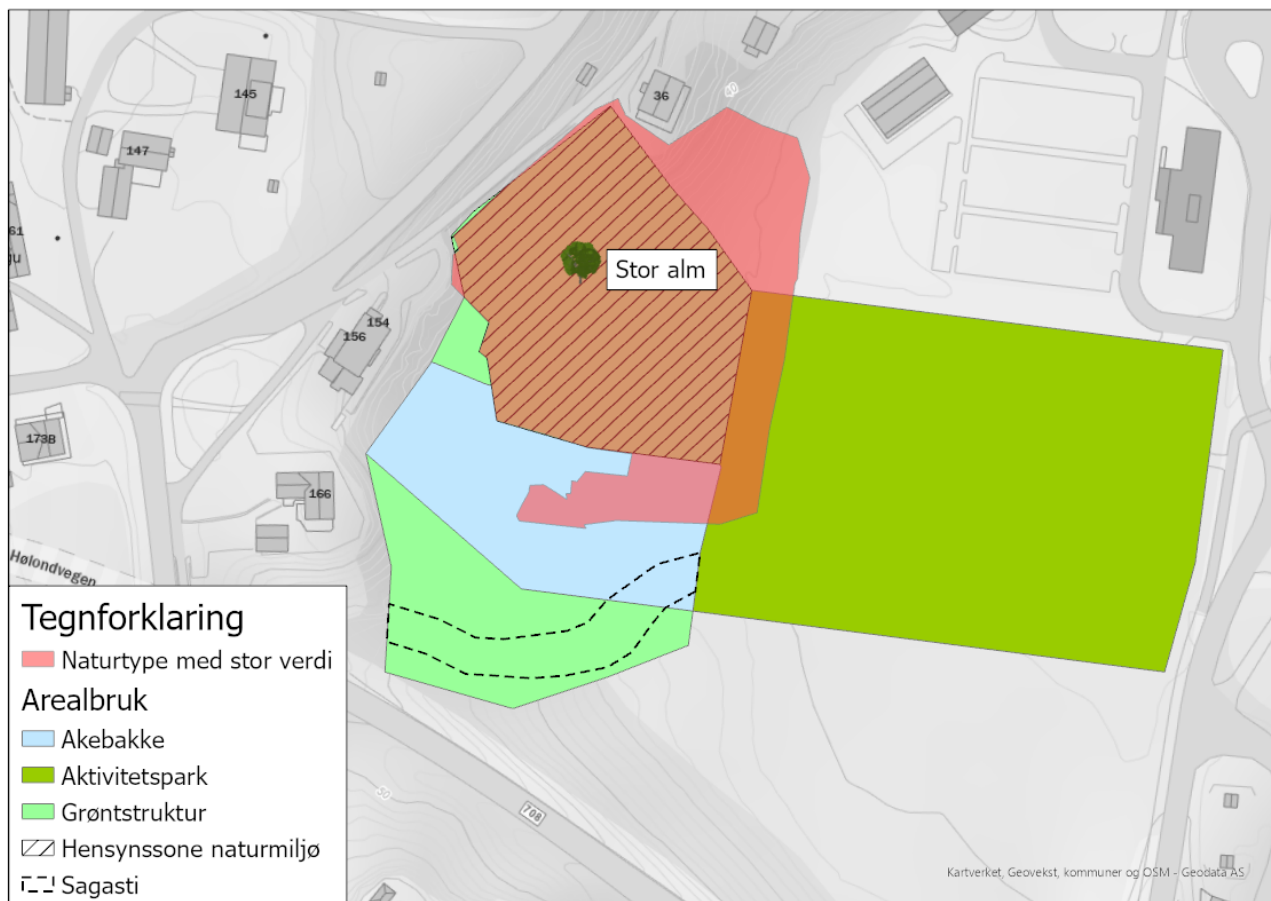
Vurdering av påvirkninger

Den foreslåtte arealbruken i planen er illustrert i Figur 5 sammen med avgrensning av den gamle gråor-høgstaudeskogen (vist som naturtype med stor verdi), og det store almetreet.

Aktivitetsparken vil medføre en gjennomgående opparbeiding av arealet den ligger på, mens for akebakken er det tenkt at terrenget i hovedsak bevares som det er uten endringer. Her vil inngrepene begrenses til hogging av trær, og bygging av et tautrekk for akebrett. Begge disse tiltakene vil gi arealbeslag i lokaliteten med gammel gråor-høgstaudeskog, men i marginale deler av lokaliteten der skogen ikke er like velutviklet. Den mest velutviklede delen av lokaliteten er konsentrert rundt det store almetreet. Det totale arealbeslaget utgjør rett i underkant av 20 % av det totale arealet til lokaliteten. Det vurderes dermed at tiltaket gir **noe forringelse** av delområdet.

Både akebakke, aktivitetspark og etablering av sagasti gir noe inngrep i tresatte arealer, som kan gi en liten reduksjon av kvalitetene de har som leveområde for vanlig forekommende arter av fugler og vilt. Dette vurderes å tilsvare **noe forringelse** av delområdet.

Sammenstilling av påvirkning, konsekvenser og samlet konsekvens for planforslaget er vist i Tabell 1. Tiltaket vurderes samlet å ha **noe negativ konsekvens** for naturmangfoldet.



Figur 5. Avgrensning av naturtypen med stor verdi, sammen med foreslått arealbruk for planen. Omtrentlig plassering av det store almetreet er også vist.

Tabell 1. Oppsummering av påvirkning og konsekvens for de ulike delområdene, og vurdering av samlet konsekvens.

Fagtema	Påvirkning	Konsekvensgrad
Naturtyper og vegetasjon		
Gammel gråor-høgstaudeskog med høy kvalitet	Stor verdi	Noe forringelse
		Noe miljøskaade (-)
Økologiske funksjonsområder for arter		
Skogdekte arealer som leveområde for vanlig forekommende fauna	Noe verdi	Noe forringelse
		Ingen/ubetydelig (0)
Samlet konsekvens:	Noe negativ konsekvens. Delområdene har lave konsekvensgrader, og går ikke over 1 minus (-).	

Skadereduserende tiltak

Unngå

Etter at informasjonen om lokaliteten med gammel gråor-høgstaudeskog ble kjent i prosjektet, ble det gjort en jobb med å tilpasse utformingen av akebakken slik at den går klar av de viktigste delene av lokaliteten. Det er videre foreslått en hensynssone for naturmiljø for de delene av lokaliteten som ikke berøres av inngrep (Figur 5). Her tillates det ikke felling av trær eller andre inngrep i vegetasjonen.

Ut over dette er det viktig å være skånsom i arbeidene inn mot kanten av gjenstående deler av naturtypen, og å unngå endringer i hydrologien i selve lokaliteten. Det vil også si at avskjæringsgrøfter nedstrøms ikke bør ha store drenerende effekter sammenlignet med dagens situasjon.

Avbøte

Avbøtende tiltak kan inkludere å bruke stedeegne treslag og planter i opparbeidingen av arealene (i den grad dette er aktuelt). I tillegg kan det også være aktuelt å legge større trær som må felles inn i de gjenværende delene av naturtypelokaliteten, slik at de kan bli levested for blant annet insekter og sopp.

For å bedre kvalitetene i de gjenværende delene av naturtypelokaliteten, kan det lages en skjøtselsplan for fjerning av platanlønn til fordel for stedeegne treslag.

Restaurere

Akebakken må holdes åpen og fri for trær. Det vil si at man kan legge til rette for at den utvikler seg til å ligne på en slåttemark i artssammensetning. Dette fordrer at man ikke gjødsler den, og at den bare slås på ettersommeren/tidlig høst.

Kompensasjon

Det vurderes at tiltaket ikke gir virkninger som fører til krav om økologisk kompensasjon.

Fremmede arter

Av fremmede arter ble det funnet mye platanlønn (svært høy risiko, SE), i tillegg til spredte forekomster av rødhyll (SE). Ingen av disse regnes som høyrisikoarter etter Miljødirektoratets retningslinjer for håndtering av fremmede arter (Miljødirektoratet 2018), men det er trolig mye frø av platanlønn i jordsmonnet. For å oppfylle de lovfestede kravene om å ikke spre fremmede arter ut av området, er det derfor ønskelig å gjenbruke toppmasser innad i planområdet. Utstyr som brukes til å grave i og frakte jord bør børstes av/spyles før det fraktes ut av området.

Forholdet til naturmangfoldloven

Bestemmelser om bærekraftig bruk (§§ 8-12)

Ethvert vedtak som kan påvirke naturmangfoldet skal vurderes etter bestemmelser om bærekraftig bruk i naturmangfoldloven kap. II. Bestemmelser om bærekraftig bruk omfatter naturmangfoldloven §§ 8-12:

- § 8 setter krav til kvaliteten på kunnskapsgrunnlaget om naturmangfold.
- § 9 gir bestemmelser om bruk av føre-var- prinsippet.
- § 10 setter krav til vurdering av samlet belastning på naturmangfoldet (som følge av tiltaket), og disse vurderingene skal sees opp mot § 4 (forvaltningsmål for naturtyper og økosystemer) og § 5 (forvaltningsmål for arter).

- § 11 slår fast at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver.
- § 12 sier at tiltaket skal utføres ved hjelp av mest mulig miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder.

Det skal legges et grunnlag for forvaltningsmyndighetens vurderinger etter naturmangfoldloven kap. II gjennom konsekvensvurderingen, men forvaltningsmyndigheten må gjøre selvstendige vurderinger etter bestemmelsene i naturmangfoldloven §§ 8-12 når vedtak skal fattes i saken.

Vurdering etter naturmangfoldloven §§ 8-12

§8 Kunnskapsgrunnlaget

«Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet».

Området er kartlagt av økolog innenfor vekstsesongen, etter gjeldende metodikk. Området er befart flere ganger. Det vurderes dermed at kunnskapsgrunnlaget er tilfredsstillende for naturtyper og vegetasjon. Det er ikke gjort spesifikke kartlegginger av fauna, men det vurderes at hensynet til relevante artsgrupper er ivaretatt gjennom at skogdekte arealer er gitt noe verdi som økologisk funksjonsområde for arter.

§9 Førre-var-prinsippet

«Når det treffes en beslutning uten at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger den kan ha for naturmiljøet, skal det tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet. Foreligger en risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet, skal ikke mangel på kunnskap brukes som begrunnelse for å utsette eller unnlate å treffe forvaltningstiltak».

Det vil alltid foreligge noe usikkerhet rundt om alle naturverdier er fanget opp. I dette tilfellet er dette ivaretatt blant annet gjennom vurderingene om økologisk funksjonsområde for arter, som beskrevet over under § 8.

§10 Økosystemtilnærming og samlet belastning

«En påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for».

Situasjonen for økosystemet, naturtypen eller arten skal vurderes på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå, jf. forvaltningsmålene i §§ 4 og 5. De overordnede målene er at mangfoldet av naturtyper og arter i norsk natur skal ivaretas innenfor deres naturlige utbredelsesområde, og at økosystemers funksjoner, struktur og produktivitet skal ivaretas så langt det anses rimelig.

Tiltaket gir negativ påvirkning på en naturtype med sentral økosystemfunksjon, som ikke er rødlistet. Arealet som berøres av tiltaket er begrenset. Det vurderes derfor at tiltaket ikke medfører et vesentlig bidrag til den samlede belastningen på naturtypen. Likevel er det viktig at tiltaket ses i sammenheng med bit for bit nedbyggingen som foregår både lokalt og på en større skala.

§ 11 Kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver

«Tiltakshaveren skal dekke kostnadene ved å hindre eller begrense skade på naturmangfoldet som tiltaket volder, dersom dette ikke er urimelig ut fra tiltakets og skadens karakter»

§ 12 Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder

«For å unngå eller begrense skader på naturmangfoldet skal det tas utgangspunkt i slike driftsmetoder og slik teknikk og lokalisering som, ut fra en samlet vurdering av tidligere, nåværende og fremtidig bruk av mangfoldet og økonomiske forhold, gir de beste samfunnsmessige resultater».

Det legges til grunn at prinsippene i §§ 11 og 12 ivaretas av tiltakshaver i en eventuell utbyggingsfase.

Vurderingene som er foretatt for naturmangfold i forbindelse med regulering av utredningsområdet vurderes samlet sett å oppfylle bestemmelsene om bærekraftig bruk gitt i §§ 8-12 i naturmangfoldloven kap. II

Kilder

Artsdatabanken. 2018. Norsk rødliste for naturtyper 2018.

Artsdatabanken. 2020. Fremmede arter i Norge – med økologisk risiko 2018 (oppdatert 2020).

Artsdatabanken. 2021. Norsk rødliste for arter 2021.

Miljødirektoratet. 2018. Håndtering av løsmasser med fremmede skadelige plantearter og forsvarlig kompostering av planteavfall med fremmede skadelige plantearter. Rapport M-982.

Miljødirektoratet (2021). Veileder M-1941 – Konsekvensutredninger for klima og miljø.

Miljødirektoratet. 2022. Kartleggingsinstruks - Kartlegging av terrestriske Naturtyper etter NiN2. Veileder M-2209.

B01	2022-10-03	Til oppdragsgiver for gjennomlesning	ToKor	Tolsd	
Versjon	Dato	Beskrivelse	Utarbeidet	Fagkontrollert	Godkjent

Dette dokumentet er utarbeidet av Norconsult AS som del av det oppdraget som dokumentet omhandler. Opphavsretten tilhører Norconsult AS. Dokumentet må bare benyttes til det formål som oppdragsavtalen beskriver, og må ikke kopieres eller gjøres tilgjengelig på annen måte eller i større utstrekning enn formålet tilsier.